

”10-15 procent av Nya Zeelands unga har problem med cannabis.”

– **Cannabis negativa inflytande på utbildning är den största skadan. Det här framhäver verkligen att vi ska hålla cannabis bort från unga människor. Det säger David Fergusson en av världens ledande cannabisforskare.**

Text Pelle Olsson© (publicerat i Narkotikafrågan nr 2/2014)

Psykologen David Fergusson hade redan flera stora studier bakom sig när han som ung forskare började planera för en stor befolkningsstudie om mänsklig utveckling och hälsa. Han ville följa alla barn som föddes 1977 i staden Christchurch.

– Vi satte upp en rad frågor vi ville ha svar på. Riskerna med cannabis var bara en i raden, säger han när jag träffar honom 37 år senare på Department of Psychological Medicine, University of Otago i Christchurch där han nu är professor.

– Min uppfattning på den tiden var att drogen var harmlös, vilket också var den allmänna meningen. Jag tänkte att de dokumenterade skadorna inte hade nånting att göra med cannabis utan snarare med folket som använde den. Det som gradvis framkom var att cannabis verkligen var en riskfaktor för olika saker. Den mest dramatiska ur min synvinkel var cannabis påverkan på utbildning, fastän den allmänna debatten fokuserade på psykoser.

Psykoser är relativt sällsynta och cannabis påverkan på dem är inte stor. Ungefär en fördubblad risk. Ser man till den allmänna hälsopåverkan så är cannabis negativa inflytande på skolarbetet ett mycket större problem. Det här framhäver verkligen betydelsen av att hålla cannabis borta från unga människor. Då menar jag personer under 21.

Fergussons forskarteam som följt försökspersonerna genom årens lopp är relativt litet. Fyra akademiker, en sekreterare plus åtta-tio intervjuare på deltid.

– Från början vad det 1262 försökspersoner. Vid 35 års ålder hade vi 967 av dem kvar i studien. De utgör 80 av den överlevande kohorten. Vi gör personliga intervjuer med alla. De flesta möter vi ansikte mot ansikte. De som bor i Australien åker vi över och träffar. Har de flyttat längre bort blir det telefonintervjuer.

Han berättar att de största svårigheterna med arbetet är finansieringen. Om man ska överleva ned ett sånt här långt och stort projekt måste man vara ”lean and mean” (smal och snål). Och man måste vara produktiv. Under åren lopp har Fergussons forskarlag publicerat 424 vetenskapliga rapporter utifrån Christchurch-kohorten.

Nya Zeeland är annars ett bra ställe för den här typen av studier, menar Fergusson. Det är ett litet land med en relativt homogen befolkning. Det är svårt att åka härifrån och respondenterna har varit ganska villiga att delta.

– Nuförtiden betalar vi dem 100 dollar per intervju. Min åsikt är att försökspersonerna ska få lika mycket som intervjuaren. Båda parter är engagerade och under så många år. Vi ersätter dem för deras tid!

Trappstegsteorin, trafiken och beroendet

Ett av de mest uppmärksammade resultaten i studierna, och som överraskade forskarna, var den om ”gateway theory”, trappstegsteorin.

– Vi såg en mycket stark sådan effekt. De som är regelbundna cannabisanvändare har 50 gånger högre större risk att prova andra illegala droger. Det kan inte förklaras av bakgrunden eller nåt annat.

En mer bortglömd studie visar att cannabis utgör en större risk bakom ratten än alkohol.

– Vi mätte cannabismissbruk och alkoholmissbruk i försöksgruppen och tog reda på vilka som råkat ut för trafikolyckor. Cannabis var mer förutsäggande för det än alkohol.

Det finns en förklaring, menar Fergusson. Polisen bekämpar alkoholen bakom ratten riktigt intensivt. Risken att åka fast är stor så förbudet respekteras. Polisinsatser mot cannabis i trafiken är sämre. Om du blir kontrollerad kan de inte testa dig lika lätt.

En annan studie visar att cannabisrökare drabbas oftare av depressioner, men risken är inte lika förhöjd som för många andra faktorer.

Fergussons team har också gjort studier på beroende. 10 procent av dem som använt cannabis minst en gång hade kriterier på beroende vid 21 års ålder. Han tycker ändå att man ska vara försiktig med det resultatet. Folk kan bedömas vara beroende ena året, men inte andra. Det beror antagligen på att kriterierna för beroende, enligt honom är relativt mjuka

– Det är ändå relevant att säga att 10 till 15 procent av Nya Zeelands unga har problem med cannabis vilket ökar deras risk att misslyckas med utbildningen, ökad risk för psykoser, en stark ökad risk att använda andra droger, troligtvis depressioner, och exposition att få problem i trafiken.

På frågan om man kommer att följa försökspersonerna ännu längre in i framtiden svarar Fergusson lite kryptiskt: ”Jag antar det”. Han fyller trots allt 70 i år, men påpekar att det gångna året 2013 var det mest produktiva hittills med hela 26 publicerade vetenskapliga rapporter.